

Informacja Prezydium Rady OPZZ woj. pomorskiego dotycząca realizacji ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 z późn. zm.), oraz zmian w ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy.

Tytuł ustawy sugeruje, że zasady działania określone dla Rady Dialogu Społecznego (RDS) działającej na szczeblu ogólnokrajowym dotyczą zarówno RDS jak i WRDS. Nie jest to jednak jednoznaczne bo kolejne rozdziały ustawy nr 1, 2 i 3 odnoszą się do RDS a rozdział 4 do WRDS i w rozdziale tym następują w części powtórzenia

- regulacji działania RDS, które niekiedy są dokładnie takie same a niekiedy się różnią lub powtórzone nie są. Na przykład:
art. 48 ust. 3 nakazuje odbywanie posiedzeń WRDS „nie rzadziej niż raz na 3 miesiące”
art. 33 ust. 1 nakazuje odbywanie posiedzeń RDS „nie rzadziej niż raz na 2 miesiące”
- Ustawa wyraźnie rozróżnia zakresy działania RDS i WRDS.

W skład RDS nie wchodzi jako strona reprezentacja jednostek samorządu terytorialnego i RDS zajmuje się działaniami na szczeblu rządu.

Reprezentacja JST funkcjonuje w oddzielnej strukturze jaką jest Komisja Wspólna Rządu i Samorządu działająca w ministerstwie właściwym dla administracji państwa.

Z kolei art. 42 ust. 1 określa właściwości WRDS:

pkt 1 - zajmowanie stanowisk i wyrażanie opinii:

- a) w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa,
- b) w sprawach o zasięgu wojewódzkim przekazane WRDS przez Prezydium RDS.

Nieco w kolizji z tymi ustaleniami jest art. 11 ust. 1: Rada (RDS) rozpatruje wnioski wojewódzkich rad dialogu społecznego, o których mowa w art. 41 ust. 1 (mylne odniesienie, powinno być w art. 42 ust. 1), o ile dotyczą one spraw objętych zakresem jej właściwości.

To oznacza, że WRDS zajmuje się sprawami dotyczącymi relacji związku zawodowe – organizacje pracodawców będących w kompetencji wojewódzkiego przedstawiciela władzy rządowej lub w kompetencji wojewódzkiej władzy samorządowej.

WRDS może jednak przekazywać RDS wnioski WRDS o ile dotyczą one spraw objętych zakresem działania RDS czyli działaniami rządu.

Ponadto, art. 12: (...) Rada przedstawia stanowiska w sprawach wniesionych pod jej obrady przez Radę Ministrów, jej członków i inne organy państwowe (...).

To z kolei oznacza, że każdy członek RDS może wnieść pod obrady Rady wszystkie te sprawy, które z inicjatywy danej organizacji były rozpatrywane na forum WRDS. Wydaje się, że wyraźnie brakuje zapisu aby w daną sprawę przekazaną bądź przez strony Rady, bądź przez Wojewódzkie Rady opiniował odpowiedni zespół problemowy Rady, który wyraża opinię, czy dana sprawa spełnia warunki, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy.

Ustawa przewiduje możliwość zawierania porozumień stron wchodzących w skład WRDS, nie przewiduje natomiast zawierania porozumień albo wzajemnych działań między wojewódzkimi radami dialogu społecznego, ale nie ma też zakazu takich porównań.

Ustawa określa warunki reprezentatywności organizacji ogólnokrajowych pracowników i pracodawców. Kryterium 300 000 pracowników dla organizacji pracodawców nie jest równoważne z takim samym kryterium ilościowym dla organizacji pracowników.

Poza tym ustawa wyklucza wielokrotne liczenie danego członka w ramach jednej organizacji, nie wyklucza natomiast możliwości wielokrotnego zaliczania jednej osoby w wielu organizacjach. Dotyczy to zarówno organizacji przedsiębiorców jak i pracowników.

Znane są przypadki gdy w jednym zakładzie łączna liczba członków związków zawodowych przewyższa łączną liczbę zatrudnionych. Jeszcze bardziej skomplikowana jest struktura organizacji pracodawców. Jest możliwym, że dana organizacja reprezentatywna w skali ogólnokrajowej nie ma w danym województwie ani jednego członka albo, że łączna liczba członków organizacji reprezentatywnych przewyższa liczbę zatrudnionych ogółem, tym bardziej, że ustawa nie wyklucza przynależności przedsiębiorcy do różnych organizacji. Można uznać, że problemem jest również sprawa organizacji wchodzących w skład WRDS-ów. Obok reprezentatywności w skali ogólnokrajowej warto określić jaki procent ogółu zatrudnionych na umowę o pracę winna dana organizacja mieć na terenie danego województwa, chociażby dlatego aby WRDS w danym województwie nie działała na rzecz innego województwa poprzez swoich członków nie mających więzi z danym terenem.

Osobnym problemem jest nierówność stron w ramach rad dialogu. O ile strona pracowników jest zainteresowana dobrym działaniem przedsiębiorstwa, w którym są zatrudnieni jej członkowie (potwierdzają tę tezę coroczne raporty PIP), o tyle przedsiębiorcy nie są zainteresowani działaniem związków zawodowych w ich przedsiębiorstwach.

Generalnie organizacje pracodawców są zwolennikami dialogu społecznego dzięki któremu mogą oddziaływać na działalność rządu lub władzy samorządowej, ale unikają dialogu ze stroną społeczną we własnych zakładach pracy. Z tego powodu wydaje się, że warto określić jaki procent przedsiębiorców reprezentowanych w radach dialogu winien mieć doświadczenia we współpracy ze stroną społeczną.

Ustawa przywiązuje znaczną rolę mediatorom nie wnikając w to, że mediacje mają możliwość zaistnieć tylko tam, gdzie formalna możliwość mediacji istnieje. Wydaje się, że w przypadku, gdy w danym przedsiębiorstwie nie istnieje strona społeczna jej rolę mogłaby przejąć **Państwowa Inspekcja Pracy**.

Dobrym przykładem działania w tym zakresie jest zawarcie porozumienia o współpracy jednej z pomorskich organizacji pracodawców z PIP, a złym zablokowanie wniosku o zwiększenie uprawnień PIP, przez jedną z organizacji pracodawców, wobec działań agencji zatrudnienia tymczasowego mających niekiedy kryminalny charakter.

W sprawozdaniu z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Gdańsku za rok 2020 w rozdziale VIII: „Legalność zatrudnienia, praca tymczasowa, agencje zatrudnienia, delegowanie pracowników”, zapisano uwagi pod adresem przedsiębiorców, w tym dotyczące braku znajomości przepisów.

Oceniono także, że (...) dużo trudniejszą do wyeliminowania przyczyną jest celowe działanie przedsiębiorców, którzy wpisują swoje działania w ogólne ryzyko prowadzonej działalności gospodarczej (...).

(...) dążenie przedsiębiorców do minimalizacji kosztów pracy, które ma służyć poprawie zdolności finansowej i maksymalizacji zysków, która z kolei prowadzi do korzystania z tańszej siły roboczej cudzoziemców, gdyż to oni są najczęściej zatrudniani do tych prac w ramach umów cywilnoprawnych (...).

Jeśli zważyć, że kontrola PIP może być przeprowadzana jedynie na skutek skargi, to brak organizacji pracowniczej i znaczne rozszerzenie zatrudnienia na umowy cywilnoprawne powodują, że regulowanie spraw związanych z zatrudnieniem dotyczy praktycznie niewielkiego procentu przedsiębiorców. Przedsiębiorcy mogą tworzyć organizacje o znacznej sile oddziaływania a pracownicy są praktycznie takiej możliwości pozbawieni.

W sprawozdaniu PIP zapisano także, że znaczna część wykroczeń ma przestępczy charakter i ewentualna odpowiedzialność dotyczy osobiście konkretnych osób i nie przewidziano restrykcji dla przedsiębiorstw.

Wnioski:

1. Ustawa o działalności Rady Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego wymaga nowelizacji z uwzględnieniem konieczności rozwiązania problemów jakie wynikają z doświadczeń jej sześcioletniego funkcjonowania.
2. Należy rozstrzygnąć czy WRDS-y mogą podejmować sprawy w bezpośrednim porozumieniu, czy jedynie wtedy gdy działanie zostanie zlecone tak jak to ustala art. 42 ust. 1 pkt. 2 ustawy.
3. Wydaje się też, że w art. 41 ust. 1 zamiast „w województwach mogą” należy działalność WRDS przypisać do województw obligatoryjnie.
4. Należy mocą ustawy zapewnić równowagę między stroną przedsiębiorców i stroną pracowników zarówno w skali kraju przy ocenie reprezentacyjności jak i na poziomie województw w radzie i jej organach.
5. Niezbędna jest nowelizacja prawa określającego zadania i uprawnienia PIP, tak aby ochrona praw pracowniczych była możliwa i to szczególnie w tych przedsiębiorstwach w których nie ma reprezentacji strony pracowniczej, co również oznacza, że nie istnieją formalne przesłanki do dialogu społecznego.

Prezydium Rady OPZZ woj. pomorskiego

Gdańsk dnia: 19.05.2021

Do wiadomości:

Przewodniczący OPZZ – Andrzej Radzikowski

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego

PRZEWODNICZĄCY
Rady OPZZ woj. pomorskiego
Adam Łuszczewski
Adam Łuszczewski